

Praise en worship (lofprijzing en aanbidding) zijn een belangrijk onderdeel van gospelmuziek. Foto: jongeren geven tijdens een gospelconcert in het Arnhemse Gelredome uiting aan hun emoties.

Tekst: Evert van Dijkhuizen en
Jaco van der Knijff
Foto: Anton Dommerholt

„Psalmen heel wat anders dan gospel”

Ongeveer een derde van de reformatorische jongeren luistert naar gospelmuziek. Dat blijkt uit een RD-enquête onder 400 leerlingen op reformatorische scholen (zie het bericht op de voorpagina). Bij de laatste vraag van de enquête konden zij –zonder naam– hun persoonlijke opmerking kwijt. Een greep uit de reacties.

& jongeren & gospel

Sommige jongeren zijn uitgesproken kritisch over gospel. „Ik vind gospel echt verkeerd! Het is een beetje godsdienst met wereldse muziek. Ik geloof niet dat je zo de Heere kunt loven en dienen. De Heere heeft de psalmen gegeven en daar lees ik heel wat anders dan in die gospelliedjes”, schrijft iemand. Een ander: „Gospelmuziek

is een soort popmuziek met een christelijke draai eraan. Dat vind ik niet echt kunnen.” Een derde: „Ik vind van gospelmuziek dat het alleen maar prijzen en loven is, maar je kan er ook wel eens iets anders in zetten dan alleen dat.” Weer een ander: „Ik vind het erg jammer dat men tegenwoordig steeds meer van die –vaak simplistische– liedjes wil integreren in de eredienst van onze kerk, die in zo’n lange traditie van onze voorvaders staat. Moeten we dat soms weggooien? Ik dacht het niet!”

Sommigen hebben duidelijk voorkeur voor andere muziek. „Ik vind alleen orgelmuziek, panfluit en blokfluit mooi.” Of: „Ik hou van geestelijke liederen. Dat is echt m’n alles.”

Een aantal jongeren oordeelt kritisch-positief over gospel. „Ik luister wel naar gospelmuziek, maar ik denk niet dat alle nummers echt goed te keuren zijn. Ik luister er meer naar omdat ik daar een beter

gevoel bij heb dan bij popmuziek, maar niet dat ik het heel erg aanprijs.” Een ander: „Gospel kan best goed zijn. Je moet alleen wel kritisch zijn, want zeker niet alles is goed.” Of: „Ik vind gospel niet heel mooi, maar er zijn wel mooie muziekstukken bij.”

Andere jongeren zijn juist enthousiast over gospelmuziek. „Sommige mensen denken dat gospel echt heel erg is, maar ga het dan maar eens luisteren. Dan denk je er heel anders over, denk ik. Ligt er ook net aan wat voor muziksmak je hebt.” Of: „De jongeren van tegenwoordig willen wat! Laat ze dan gospelmuziek luisteren!” Een derde: „Als je vaak naar gospel luistert, vind je popmuziek niet meer leuk.” Iemand tipt: „Kijk eens op YouTube (als je geen Kliksafe hebt) en dan Michael W. Smith intikken.” De Amerikaanse artiest blijkt uit RD-onderzoek ook onder refojongeren de meest populaire gospelzanger.

Voor veel jongeren is gospelmuziek te soft. „Zelf luister ik geen gospel omdat ik het popmuziek vind met een vroom sausje. Dan luister ik net zo lief popmuziek met gescande teksten.” Een ander: „Ik luister soms naar gospelmuziek, ik houd er niet echt van, luister veel liever naar dancezangeres Gwen Stefani.” Of: „Ik luister vooral niet-christelijke muziek. Chill en metal luister ik niet, hoor.” Weer een ander: „Ik vind gospel een buitengewoon saaie muziekstijl.”

Andere muziek is bij deze jongeren meer in trek. „Ik vind gospelmuziek maar achterlijk! Leve de gewone, normale muziek, pop enzo!” Of: „Geef mij maar hardcore enzovoorts.” Een derde: „Ik luister altijd naar muziek van deze tijd, en echt heel, heel soms naar gospel. Maar dat is bijna nooit.”

Zie ook pag. 21.

Wat is gospelmuziek?

Gospel is het Engelse woord voor Evangelie. Gospelmuziek is popmuziek met religieuze teksten. Er zijn drie soorten: de traditionele gospel, eigentijdse christelijke muziek en praisemuziek. Deze indeling wordt over de hele wereld in de gospelindustrie gebruikt.

Traditionele gospelmuziek ontstaat op de Zuid-Amerikaanse katoenplantages, begin 1900. De slaven zingen liederen –spirituals– om elkaar te bemoedigen. Voorbeelden zijn “Nobody knows the trouble I’ve seen” en “Go down Moses”.

Ook de zwarte kerken in Zuid-Amerika gaan gospels zingen. Omdat de meeste slaven niet kunnen lezen en schrijven, zingt een solist de teksten. Hij wordt afgewisseld door een koor dat de herhalingen –het refrein– zingt. Om de boodschap zo goed mogelijk op de kerkangers over te brengen, worden de solisten steeds uitbundiger en geven zij zich over aan hun emoties. Eigentijdse gospelmuziek omvat

alle stijlen die in de popmuziek voorkomen: rap, hiphop, heavy metal, hardrock. In de begeleidingsband spelen keyboard, akoestische gitaar en slagwerk een belangrijke rol. Tijdens concerten staan de zangers vaak swingend op het podium. Ze zingen meestal religieuze teksten, maar gaan ook in op alledaagse onderwerpen zoals liefde, respect en verdraagzaamheid.

Vanaf 1960 wordt eigentijdse gospelmuziek –inmiddels de helft van alle gospelmuziek– populair. De Jesus Movement, een evangelische beweging in de Amerikaanse kerken die vooral jongeren aantrekt, speelt daarbij een belangrijke rol. Er ontstaan alternatieve kerken zoals de Calvary Chapel in Californië. De kerkangers worden opgeroepen God te loven; het maakt niet uit in welke muziekstijl ze dat doen.

Praisemuziek wordt vooral gebruikt in evangelische kerken en gemeenten. De muziek heeft de functie van aanbidding. Internationaal populaire gospelartiesten zoals Michael W. Smith, Darlene

Zschech en Rebecca St. James, maar ook in eigen land bekende zangers als Gerald Troost en Kees Kraayenoord, hebben praise en worship (lofprijzing en aanbidding) in hun repertoire.

Vader

De Amerikaanse componist en zanger Thomas A. Dorsey (1899-1993) wordt gezien als de vader van de gospelmuziek. Hij ontwikkelt vanaf 1930 een eigen stijl die later de inspiratiebron wordt voor veel andere gospelartiesten. Zijn bekendste lied is “Take my hand, precious Lord”. Hij maakt het in 1932. Ook Mahalia Jackson (1911-1972) draagt wereldwijd bij aan de populariteit van gospelmuziek. Een bekend nummer van haar is “Down by the riverside”.

Gospelmuziek heeft drie doelen: evangelisatie, bemoediging van christenen en ontspanning. Die derde functie is lange tijd op de achtergrond gebleven, maar gospelartiesten zien zichzelf tegenwoordig ook als christelijke entertainers. Sommigen geven

hun cd’s bij de grote, niet-christelijke platenmaatschappijen uit om een breder publiek te bereiken.

In Nederland is de Evangelische Omroep een belangrijke promotor van gospelmuziek. De omroep heeft een gospelprogramma, Xnoizz, op de radiozender 3FM en laat tijdens massabijeenkomsten zoals de EO-Jongerendag voor de gospelmuziek horen. Ook op het jaarlijkse Flevo Festival klinkt veel gospel. GMC Choral Music in Dordrecht is een belangrijke uitgever van gospelmuziek.

In reformatorische kring leven grote bezwaren tegen gospel. Mensen wijzen dan op de heftige muziek die veel weg heeft van popmuziek. Zij vinden dat de heiligheid van God wordt aangetast en ze zijn bang dat jongeren door het luisteren naar gospelmuziek makkelijk zullen overstappen op popmuziek. Ook hebben ze moeite met de teksten, omdat die veel over loven en prijzen gaan en weinig over zonde, schuld en de noodzaak van bekering.